

L. h. 264.

1) Türkenbüchlein

Ms. A. 21 - 171

PK

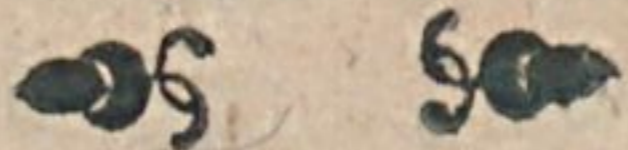
17
3

u
vii
60

Lh 164

HISTORIA
TAVRICÆ CHER-
SONESI, A TURCIS SUPERIO-
re anno occupatæ; & TATTARIAE Præcopen-
sis, in prouinciam imperij Turcici
redactæ.

CATALOGVS OMNIUM PROVINCE-
ARVM IMPERII TURCICI

DE SAMVELE SBOROVIO
principe Polono, iussu regis, supplicio affecto,
& motibus inde secutis, iam
sedatis.

Et alia cognitæ non indigna

VVITEBERGAE.

ANNO M. D. LXXXV.

v

*Genitro & veri nobili viro doctissimo,
laudo & omni virtute præclaro Dno
Joachimo ab Alvensleben Dno suo
observando. Ad Bartholomæus
Cuius.*

HISTORIA
TAVRICA
SIVE
SIVE
SIVE
SIVE
SIVE

CATALOGUS
SIVE

DE
SIVE
SIVE
SIVE
SIVE

Et alia cognita non indigna

VITTEBERGAE

ANNO D. MDCCLXXII

[Faint handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page]

DE TATTARIS

à Turca subactis.

AVRICA CHERSONESVS, QVAM Præcop, & Tattariam minorem hodie appellant; ampla peninsula est, inter Pontum Euxinum & Mæotiden, versus ortum porrecta ad Bosphorum Cimmerium, qui ad gradum long. 64. lat. 48. Europam ab Asia disternat. Eam mediam, horridi & ardui montes, velut Appenninus Italiam; in boream & australem, cuius Capha emporium celebre, anno 1475. à Mahomete occupatum, metropolis est, dirimunt. In boreali verò parte, TATTARI Crimæi vulgò appellati, latissimos inter Borysthenem & Tanaim campos, pascuis subinde mutatis peruagantes, sedem regiam annos iam ferè 400. habuerunt oppidum CRIMÆAM. quibus tributum seu pensionem annuam ad 40000. Vngaricorum Poloniæ reges ab auorum memoria pendunt.

Horum rex proximis annis Mechet Kirei, Turcis confœderatus & socius fuit. Aduersus quem proprii fratres seditionem mouerunt: & cum viribus regi impares essent, ad Stephanum Poloniæ regem, quem infensum Tattaro tributum annuum pendere hætenus recusasse sciebant, auxiliij implorandi causa fugerunt. Eos cum aliquoties Tattarus repeteret, nihil tamen apud Polonum efficeret: tandem Turcarum Imperator à rege obtinuit; vt proximo anno, sibi Byzantium, cum legato Polono, sint remissi. Tattaro tamen eos non restituit, nimirum tanquam Regis Tattarici obsides retinere eos cupiens, vt velit, nolit,

A 2

Tatta-

Tattarus in officio retineretur. Id grauiter Tattarus ferebat, & tamen petente Turcarum Imp. vt illius stipendijs in Asiam aduersus Persas auxilio Turcis proficisceretur: regi confœderato gratificatus est. Cùm autem Turci clade ingenti apud Tifin à Persis affecti essent, Tattarorum rex, per Circassios & Mengrellios, qui etiam Colchidis partem inhabitant, iter faciens, clade intellecta, cum exercitu suo in regnum se recepit, multum damni habitatoribus istorum locorum, per quæ iter faceret, inferens.

Verùm vt in regnum redijt, intelligereq; , fratres suos, sibi à Turcis, ex foedere & promissione nondum reditos esse, magnis in Turcam exarsit iris. Eius mitigandi causa, A Murathes, legatos cum donis eximijs, ad ipsum misit, excusans quare hæctenus fratres ipsi non remiserit: allegans, in securitatem regis id fecisse, ne remissi fratres, absente Rege res nouas molirentur. se eos aut remisurum breui, aut in securitatem Regis penes se retenturum.

1583.

Sed fratres Tattari negligentius Byzantijs custoditi clam aufugerunt, ac denuò bellum fratri Regi, auxilio Moscouitarum, & quorundam Tattarorum intulerunt. Ad quod propulsandum Tattarus auxilia Turcarum implorauit, quæ quidem promissa sunt, sed non præstita. grauatè enim Turcæ in ea loca proficiscuntur, & cum Persis satis habent, quod agant.

Cùm autem denuò à rege Tattaro fratres sditiosi regno exacti essent: Tattarus omnem culpam in Turcas deriuauit, credens eorum instinctu (cùm inexplebili tenentur dominandi cupiditate) factum esse, quod tam funestum & exitiale bellum fratres sui sibi intulissent. Rarus id nisi ita esset, fratres sibi iam dudum, aut restitui, aut eadem

eadem diligentia, qua multi alij principes viri, ab ipsis retinentur, custodiri potuisse. Accedebat eodem ferme tempore, vt Turca legatos ad Tattarum mitteret, ac rursus ab ipso, auxilia in Persam, non vt antè, benignè peteret; sed exemplo nouo, superbè ferme efflagitaret.

Quare Tattarus ingentes irarum aduersus Turcam concipit ætus, ac nimium iracundiæ indulgens, non citius Turcis bellum indixit, quàm intulit, atq; ciuitatem Capham (quæ in Taurica Chersoneso olim Theodosia dicta, à Mahomethe verò Turcarum Imp: maioribus suis erepta erat) interceptam sibi esse ratus, eam obsidione cingit, atq; armis, & amotione commeatus, ita Turcas, in vrbe Capha, nihil tale vnquam à socio Rege metuentes, pressit, vt non modò de facienda deditioe deliberarent, sed iam intra duos dies dedere vellent.

Interea Amurathes, extrema quæq; à Tattaris metuens, 1584. consilio habito, Tattarum quendam, Islan Gerai dictum, quem per multos annos captiuum detinuerant Ottomanni, & ipsum Regij sanguinis, & vt fertur, naturalem Regis fratrem accersiri iubet. Eum benignis alloquitur verbis; Ad magnos posse peruenire ipsum honores, si sibi obedire vellet. Rebellasse sibi Regem Tattariæ, nulla de causa; omnia in regno tyrannicè agere; subditos miserabiliter affligere; Eos grauatè ferre imperiosum dominum. Proinde si ipse vellet in Tattariam proficisci, se ipsi & pecunias & exercitum esse daturum, vt tyrannide liberaret patrium regnum. Consueuisse enim Ottomannos iustitiam colere; miseros defendere à tyrannorum insultibus: esse apertam cunctis afflictis Ottomannicam portam, refugium & receptaculum pauperum & derelictorum. Lætus miser, quòd seruili statu solutus, citò dominus salutari deberet, annuit.

A 3

Itaq;

Itaq; ex voluntate Imp. Turcici, subito, non quidem Rex, sed TATTARIAE BEGLERBEGV S est declaratus. Iuravitq; fidelitatem Amurathi & ipsius legitimis successoribus; accepitq; vexillum aureum, quemadmodum pro signo fidelitatis, aut loco inuestituræ, Tributarij & subiecti principes à Turcis accipere solent, quales sunt Moldauus Bogdanus, Vallachus & Transylvanus.

1584.

Exinde, duce Ochiali, maris præfecto, cum quadraginta, non amplius, triremibus, initio mensis Aprilis, soluit Constantinopoli, atq; paucorum dierum spatio, per pontum Euxinum nauigans, secundis ventis vtens prope Capham apulit, cum postero die ciuitas dedi deberet Tattaro. At Turcæ non modò auxilia in vrbem intulerunt, sed etiam seruitute liberatus Tattarus, tentauit optimatum apud fratrem animos, pecunijs, donis & promissionibus, vt aut dederent sibi fratrem viuum, aut occiderent. Acceperat enim in eum finem, à Murathe ingentem pecuniarum summam. Itaq; pecunia multos ex Tattaris corrupit; inter quos etiam fuerunt consiliarij Regis, atq; vnus ex intimis & selectissimis amicis.

Qui vti conuentum erat, proprium Regem, in casa rustica tum diuertentem aggrediuntur, atq; cum duobus filiis in frustra concidunt, atq; eum, qui hoc ita fieri desiderauerat, Tattarum, pro Domino accipiunt, honorantq;. Qui donis & promissis multis sibi Tattarorum amiciciam & fidelitatem conciliauit.

Talem ad modum Tattari, qui hætenus liberi & indomiti fuerunt, ex socijs & fratribus Ottomannorum, ipsorum sunt facti serui. Et plerunq; habet Ottomannica amicicia talem finem.

Est autem mirandum, quod tam piger, tamq; inutilis Amu.

Amurathes, tam felices habeat rerum suarum successus,
quos maiores sui vix armis habere potuerunt. Verum
credo, ipsi hoc ita contingere, quod iam Imperium suum
maiorum armis & virtute est confirmatum & stabilitum.
Quemadmodum legimus, fortunatos fuisse nimis sæpe, Ne-
ronem impium aliàs & dissolutum, & impurum Heliogaba-
lum. Forsitan quoq; habituræ sunt Amurathis res miserabi-
lem finem, quemadmodum habuit fortunatus ille Polycra-
tes Samius apud Herodotum. sed oretenus aliquando, si ita
Deo placebit, de his & similibus colloquemur.

Eodem ferè tempore, quando Amurathes Imp. Tur-
carum, fraudibus Tattaros domuit, parùm abfuit, quod Tur-
cæ non destruxerint omnia Christianorum, quæ Constanti-
nopoli sunt, templa, propterea (vt creditur) quòd Patriarcha
Constantinopol: Ieremias, Turcis templum quoddam Chri-
stianum, vti in Moscheam (ita Turcarum templa vocantur)
illud transferrent, concedere abnuerit. Sed cessavit tandem
destructione duorum templorum Græcanicorum, furor &
rabies infidelium. Ieremiam autem Patriarcham, cathenis
vinctum, miserabiliterq; per urbem raptatum, tandem Rho-
dum relegauerunt. Doleo certè istius boni humaniq; viri ca-
sum. Erit ipsi absq; dubio gratissimum, si literis ipsum in
carcere consolaberis. Deus autem incolumem ipsum & fide-
lem seruet.

Amurathes Imp. Turc. paulò post, cùm in horto e-
quitaret, spaciabundus, morbo suo corripitur comitali,
atq; ab equo prolabitur, & pro mortuo est asportatus in
ædes, atq; per aliquot dies Const: pro mortuo habitus est.
Cùm autem milites (secundum morem & consuetudinem
ipsorum) inciperent spoliare ciues, eos sedare non potue-
runt

A †

runt

runt aliter, nisi quod Ianizarorum Agà promitteret, se ipsis viuum monstraturum esse ipsorum Sulthanum. Itaq; duodecimo die morbi Amurathes S. Sophiæ Ecclesiam (quam capta Constantinopoli Sulthanus Mehemetes, in Moscheam transtulit) visitauit, atq; viuum se cunctis monstrauit. Sic reuixit, qui per aliquot dies pro mortuo fuit habitus.

Paucis abhinc diebus, equites Caroloftadienses (quos in confinibus Styriæ, ante duos annos à Turcis clade memorabili affectos esse, scripsi) se vindicauerunt. Nouem enim millia Turcarum intrauerant ista loca, atq; magna damna habitatoribus istorum locorum intulerant, abducentes multos captiuos & ingentem prædam. eos nostri celeriter infecuti atq; confligentes, in fugam coniecerunt, prædam omnem recuperantes. ex hostibus multi cæsi, captiq; inter quos duos Begos esse ferunt. parem fortunam nos quoq; in his locis sperassemus. Turcæ enim iuerant in metallicas ciuitates. Cùm autem ibi in armis inuenirent Christianos, subito regressi sunt, atq; oppidulum quoddam Topfan dictum, ipsis tributarium incendunt, atq; miseros habitatores, nihil tale meruentes, captiuos tanquam hostes abducunt, ipsis culpam dantes quòd Christianis aduentum suum indicauerint. Nos qui fuimus 400. in vniuersum, hæc intelleximus, & quamuis hostes decem miliaribus à nobis abessent: tamen celeriter diem atq; noctem equitando, paulo post quàm Turcæ ingressi essent castellum Sabathum, aduenimus. Regressi sumus re infecta, dolentes quod hostes per viam non potuissemus inuenire. Hostes tum nos in reditu insequi non audebant, quamuis essent circiter duo millia.

8. Decembris moritur vir & diues & magnæ auctoritatis

ritatis Nicolaus Bathorius, relinquens hæredem Stephanum Bathorium, & ipsum infœcundum. Ita ipso etiam moriente in his locis deficere videtur ista familia, quæ multos sapientes & fortes produxit viros, atq; nostra memoria Regem Poloniae Stephanum Bathorium.

Venerunt iam literæ Byzantio quibus significatur, Ferratem Bassam (quem contra Persam cum ingenti exercitu profectum esse proximis literis indicaui) bis ab hostibus, Georgianis præsertim, cæsum esse. Osman Bassa interim Constantinopoli fuit. atq; Vezir Afim declaratus est, remoto Siaus Bassa. Iam autem contra Persas mittitur cum auxilijs nouis. Cui IMP. triremem & tentoria sua propria, præter morem Ottomannorum concessit. Creditur quod Ferratem strangulandi mandata acceperit, à Sulthano, quòd rem iste malè gesserit. Carthaginensium consuetudinem Ottomanis feruare videntur, qui Duces suos, malè rem bellicam, qualicumq; modo, administrantes, in cruces egerunt. Fertur etiam, quòd Tattari rebellionem aduersus supposititium Dominum moliantur. Atq; Turcas grauatè in Tattaros profecturos esse: negantes se contra fratres suos pugnaturos, qui eiusdem sint religionis secum, & arma hæctenus fideliter cum ipsis coniunxerint.

Sepusiensis comitatus, vtrum hæreditarius sit, & cui pareat, quæris? Is certè Regi paret Hungariæ, qui hodie est Rudolphus Imp. & nulli præterea subiectus est. *Nam pars Regni est Hungarici, atq; vnus ex 70. Regni comitatibus.* Nos etiam pro defensione eius hic militamus. Nec etiam est hæreditarius, sed electo Regi cum reliquis Regni partibus cedit. Hoc tamen ex annalibus Hungaricis (quantum memoria repetere possum)

B

sum)

sum) constat, *Sigismundum Pannonia Regem*, cum graue & inauspicatum bellum contra *Baiazetem Ottomannum* gereret, valdeq; inopia pecuniæ laboraret, *partem agri Sepusiensis comitatus, cum tredecim oppidulis, quæ Poloniam versus sunt*, pro certa pecuniæ summa, *regi Poloniae oppignorasse*; ita uti ipse ex prædictis oppidis annuos redditus, pro vsuris perciperet; Tutela autem & arces, si quæ sunt, Regi Hungariæ manerent inuiolatæ, id quod hodie etiam ita seruatur. Ita quidem credam, ius illud pignoris, Poloniae Regis hæredibus, qui ex Jagellonum familia descendunt (ex quorum numero Heduuigis socrus Iulij Ducis, fuit) iure deberi; Quamuis comitatus Sepusiensis regis sit Hungariæ. Transyluania beneficium Turcici Imp: hodie est.

CATALOGVS PROVINCIA- RVM IMPERII TVRCICI.

IN ASIA.

1. *Natoli*, h. ASIAE MINORIS Beglerbegus seu vicerè, re-
2. *Caraman*, Ciliciæ præest. (sudet in Chiutaia.
3. *Seuàs*, Syriæ superiori, residet in Sebastia.
4. *Halèp Alepi* residet, parti Syriæ præest.
5. *Scham*, DAMASCI, quæ Scham Turcis & Arabibus dicitur, Syriæ, & Calesyriæ, Palæstinæ &c.
6. *Tarablos* siue *Traplos*, Tripolitano regno præest ad montem
7. *Maràs*, Arabiæ desertæ confinis. (Libanum
8. *Diarbechiè*, MESOPOTAMIAE.
9. *Bagdat*, BABYLONIAE & Chaldææ.
10. *Fàs*. Mengrellios, Colchidis habitatores sub se habet, forsitan à Phasi fl. ita nominant.

Ezrum

11. *Ezram*, parti ASSIRIAE & ARMENIAE præest.
12. *Balsara*, ad sinum Persicum, Persidis & Chaldaæ partem ha-
13. *Labfa*. Caramannia quæ Ormum versus. (bet.
14. *Iemen Adin*, ARABIAE præest.
15. *Hebesch*, ad sinum Arabicum dominatur, obiectus Pres-
bytero Iohanni.
16. *Mesier*, AEGYPTO, residet in Cairo, quam Mesier vo-
cant Turcæ cum Aegypto. Iudæi Misraim ex literis sa-
cris adhuc vocant.
17. *Cypro*, Cypro præest, residet Nicosia, siue Niconia potius.
18. *Van*, in confinibus Persia.
19. *Schereful*, etiam in confinibus Persia, sed tamen Assiria ma-
gnam partem sub se habet.
20. *Cars* in Armenia & Media } Hi Beglerbegi nuperrimè con-
finibus. } stituti sunt contra Persam.
21. *Tiflis*, in Georgianorum R. } sed reliquis, propter incertū
22. *Tschildir*, in confinib. Me- } belli euentum, & propter pro-
23. *Sohum*, ibidem. (dia. } uinciarum paruitatem, ne-
24. *Temircapi*. Ferrea portæ. } quaquam comparandi sunt.

In EUROPA.

1. *Rumuli*, Thracia siue GRAECIAE TOTIVS. Turci n.
Græciam Rumuli vocant, corrupto Romaniae nomine,
alij post Constantinum magnum, vocant Thraciam, So-
phia sedem habet, sed plerunq; Constantinopoli est.
2. *Cassa*, TAVRICA Chersonési, olim Theodosia dicta.
3. *Temesvár*, Hungariae versus VVallachiam.
4. *BUDA*, HUNGARIAE superioris, residet Budæ.
5. *Bosna*. Dalmatia, Illyridi, & Croatiae parti præest, residet Bos-
sinae.

In AFRICA.

1. *Giul Cesare*, Algeriae præest, quam Turcæ ab antiquo
B 2 nomi-

nomine sed corrupto, nominant Giuelgesarè .i. Iuliam
Coefaream.

2. *Tunis*, Tunetanum habet Regnum, & residet Tuneti.
3. *Tripoli*, Leptis est antiquis, & Tripoli Aphricæ residet.
4. *Capitan Bassa* his adiungitur, Is mari præest, & inter Beglerbegos numeratur. Et fermè omnes Aegæi maris insulas sub se habet. Residet tamen plerunq; Constantinopoli & Callipoli.

Singuli Beglerbegi sub se habent suos Begos, siue Sanguiacbegos, quorum quisq; fermè principatum aut Ducatum obtinet, & vice Beglerbegi sunt. seu vice Domini. Seruit eorum quisq; plerunq; 500. sæpe 1000. equitibus. Horum in vniuersum sunt plus minus 300. Hi sub se habent Spahileros, quos rectè vocamus Vasallos siue beneficiarios. Nam equites merent & beneficia pro stipendio habent, ad tempus.

DE SAMVELE SBORO VIO POLONO.

1573. Samuel Sborouusky ob interfectum sub coronationem Regis Henrici Castellani Premisliensem, ex familia VVapousky in Arce; perpetuò bannitus siue exilio multatus erat, absq; tamen vlla infamia, quæ in talibus addi solet, nota. Per hoc tempus partim in Transyluania, partim in campis illis latissimis, in quibus grassantur Nizeuij Cocazij, tum in proximis VValachiaë partibus vitam degebat, ita tamen quod sæpius in Regnum ad suos veniebat, (Habebat enim vxorem ex familia Spitronum Castellani olim Cracouien. filiam) & tam Cracouiaë, quàm in alijs ciuitatibus ac oppidis morabatur, atq; interdum li-

centio-

centiosius grassabatur. Quærebat interea per fratres & con-
sanguineos suos, modos & rationes, quibus placere offensam
partem, & Reipub. decreto comitali, restitui posset. quæ res
non successit, multis intercedentibus causis.

Cùm verò passim multi conquererentur, & pro sin-
gulis comitijs exclamarent, bannitos, contra leges patriæ in
Regno versari, impunè multa illicita ac interdum horrenda
committere, negligentibus locorum, vbi hæc fierent, Capita-
neis, quibus id ipsam non sine aliquo officij neglecti aut me-
tus aut conuiuentiæ legibus inimicæ, aliorumq; similium
nota, exprobrabatur: admonebantur sedulò & serio, diligen-
tius in posterum vt cauerent, ne quid ex istiusmodi indulgen-
tia Respub. incommodi, & leges propter vilipendium peri-
culi, ipsorum causa sustinerent. Et nominatim, quibusdam in
comitijs, instigantibus offensis decretum fuit, ne quibusuis in
locis Capitanei D. Samuelem conuersari paterentur. quin-
imo si in contemptum legum id facere amplius præsumeret, 1581.
pro officio eundem captiuarent.

His causis adductus Magnificus D. Cancellarius Io-
annes Zamoiscius, simulatq; Capitaneatum Cracouien-
sem adeptus est, cùm sciret Samuelem sæpius in minori
Polonia apud suos & alios passim degere, omniaq; superius
attacta, familiæ suæ fortassis nisum tum potentia tum au-
thoritate, contemnere: admoneri illum aliquoties curauit
per fratres Magnificos D. Ioannem & Andream, alios i-
tem propinquos, ne in locis illis, vbi cum potestate versare-
tur, subsisteret. alias pro officio & conscientia sua quòd
vellet exequi leges, recentiusq; lata decreta. Illo nihilo-
minus curante, imò in contrarium eò audacius nitente,
cùm ad alia noui quidam conatus & factiones sensim pro-
deren-

derentur, tum periculum quoddam ipsi D. Cancellario imminere non incertis argumentis cognosceretur, ne malum hoc latenter diutius glisceret, Deus fortassis sustinere noluit.

1584. Magnificus D. Cancellarius, pro more, iudicia ordinaria, quæ non nisi per ipsos Capitaneos iudicari quotannis aliquoties solent, proclamari iubet. Cracouiam ex Lituania satis cautè & circumspectè proficiscitur. Circa Sendomiriam transeunti nunciatur D. Samuelem amplo desperatorum hominum numero stipatum simul cum illo Cracouiam ingredi constituisse, subindeq; non procul ab eodem nocturno hospitio deligendo subsistere solere. Per aliquot id ipsum penitus exploratores cognoscitur, venit tandem Prossouiam, ubi cum Dn. Cancellarius pernoctaturus substitisset: medio abinde miliari, apud viduam sororiam suam VVlodokouua nuncupatam, in villa Piekari D. Samuel hospitatur, comitatus sui maiore parte in viciniore villa relicta. Quid secretius tentare cogitauerit, norunt exactè quorum interest, ceteri non item. Iam verò hic Iurisdictioni Capitanei Cracouiensis primùm locus aperiebatur.

Proinde noctu vice capitaneum suum Vrouecium immittit cum præfidiarijs Cancellarius tanquam Capitaneus, qui impetu in domum viduæ factò, licet non statim prodere-
tur, interfecto vno puero qui gladium Samueli porrigebat, & filiolo eiusdem aliquantulum vulnerato, quod bombardam eiaculatus esset, post multas concertationes D. Samuelem capit: Prossouiam deducit. inde simul cum D. Cancellario Cracouiam rectà in arcem, curru proximè ipsum sequente, cum præsidio, liber vectus, ingressus ac custodiæ traditus est. Porro qui tum præsentès aderant ex nobilitate
Craco-

Cracouiæ obuiam progressi, cum primùm in arce D. Cancell. salutassent, longa ac eleganti oratione totius facti rationem sibi explicari audiuerunt. Hoc factum fuit die 12. Maij. Interea dum D. Samuel sub custodia nemine penitus ad se admissio asseruatur: varia diuersaq; subsequuntur. Cancellarius, Regi, præcipuisq; Senatoribus, per literas facti sui reddit rationem. Altera ex parte apud suos primùm, deinde & apud alios, passim querelæ fiunt publicè & priuatim. Indebitè vim esse illatam: nemine instigante captum esse: Proscriptionis huiusmodi qualis ista est, nullam legibus descriptam esse pœnam: fidem datam fuisse D. Samueli, quod liberè, ac tutò in regno versari posset: per transitum profectionem hanc contigisse, vt qui filiolum in Germaniam deduceret: magis ex priuato aliquo odio, quàm ex legum obseruantia, factum existimari debere, multaq; alia huiusmodi.

Die 19. Maij Nobilitas Palatinatus Cracouiens, per Succamerarium suum D. Zikouskij interponit sese satis accurata & grauitè prudenterq; conscripta oratione, etiam scripto tradita, à D. Cancellario hoc vnum efflagitando, ne quippiam præcipitanter in illum committeretur: vt potius ad Comitiam reseruaretur causæ huius per omnes ordines cognitio & iudicium; vel vt ad Regiam Magn: remitteretur. Responsum prolixum, multisq; respersum argumentis & coloribus oratorijs, vt quod facti totius non sine circumstantiarum ante & post descriptione narrationem contineret, scriptio itidem nobilitati exhibitum est, in quo nulla certa apparuit resolutio, præter hanc, quòd in præsentì casu id facturus esset, quod sibi secundum Deum conscientia & officij autoritas dictaret.

B †

Inte-

Interea Die 13. Maij quoq; Magnificus D. Andreas Curia Mariscalcus litteris & ipse instat, vnà cum alijs con- sanguineis suis, apud ordinarios Iudices Regni, tum Lublini Iudicia exercentes, partes suas vt interponerent ad D. Cancellarium, ne quid atrocius in fratrem statuere vellet, satis iam superq; familiae illorum violentia & iniuria, in capti- uatione illatum esse. Volebant dare obsides, & numero des- cem ex præcipuis huius familiae viris obligare sese, quod D. Samuelem pro Comitij Sereniss. Regi & ordinibus Regni statuere vellent iudicandum, nec defuturas illi secundum leges & Decreta contra eundem lata, legitimus atq; iuridicas defensiones. Tandem petierunt consilium ab iisdem, quid aut quomodo in tam acerbo familiae casu agendum vel pro- cedendum sibi esset.

Die 14.
Maij.

Breuitè sed prudenter à Iudicibus responsum est illis & quidem ita perplexè, vt nihil ex ijs litteris aut pro se trahe- re, aut contra D. Cancellarium vsurpare possent. Summa ta- men erat, se in tali casu consilium præbere non posse, nihil hoc ad illorum officium aut iudicia pertinere, non defutura tam amplæ & potenti familiae sufficientia & opportuna con- silia domi.

Die 15.

Sub idem tempus Magnificus D. Cancellarius per lit- teras significat iisdem iudicibus, qui det quomodo factum sit non consilium aliquod inquirendo, sed rei veritatem expli- cando, ne aliter vt in talibus fieri solet, traduceretur. In dato eidem responso gratias agunt Iudices, qui tanta pru- dentia ac vigilantia vsus fuerit: satis eum testatum fecisse, quem virum, vt in defendenda patria armisq; tractandis, ita in legum obseruantia & securitate publica tuenda, se præstitisset, non dubitare se concludunt breuitè, illum tan- quam senatorem prudentem, in legibus & libertatibus pa- triæ

tria & natum & optimè exercitatum, quemadmodum in alijs omnibus rationibus hæcenus fecisset, actum præsentem ad huiusmodi effectum perducturum, ut utrumq; ius videlicet publicum, & libertas nobilitatis, salua ac integra permaneant, nihilq; inde, quod aliqui ominari viderentur, emergat aduersi.

Paucos post dies cum nobilitati Cracouiensi responsum ad interpositam intercessionem datum esset, cum nemini constaret, quid facturum esset: die 25. Maij sub meridiem significatur D. Samueli domui suæ ut disponderet, animæq; prouideret, neq; etenim aliter fieri posse, mortem illi decretam esse omnino. Exterritus vehementer dicitur, & animo & corpore concidisse, licet post epulas primum sumtas erectus conscripsit nonnulla. Ante vesperam conuenitur à D. Cancellario, tribus adhibitis testibus, ubi ad aliquot horas sermones varij intercesserunt, qui & quales, Deo soli & tum præsentibus notum est. Die 25.

Summo mane subsequenti diei, eductus in locum solitum suppliciorum, vicecapitaneo cum tribus vel quatuor alijs præsentibus, cinctus sc. Haidonibus, substrato rubeo panno, capite plectitur. Inuolutoq; linteo ad id præparato, imponitur Arculæ, & feretrum pannis paratis contegitur. Arce inde aperta confluunt omnes turmatim. Durat spectaculum prope 4. horas, obstupere omnes, præter spem & expectationem factum mussitant: varia metuunt varij, tumultus in promptu fore videbatur. Die 26.

Quinta à decollatione hora, Castellana Cracouiensis, ipsius vxoris mater, tum quoq; Cracouiæ præsens, currum cum quadrigis in Arcem & seruatoribus mittit, quo corpus veluto tectum in domum Palatini olim Calissiensis deductum est, ibiq; assuto capite, denuo ornatum more milita-

C

ri, in

ri, in toga rubea serica, cum claua, biduo conspiciendum a quibusuis frequentantibus publicè iacebat.

Postridiè illius diei, quæ res magnæ fuit plerisq; admirationi, Magnificus D. Cancellarius cum R. Domino Episcopo pransus est, & ad D. Franciscum ex arce, iuxta ædes, in quibus funus iacebat, bis profectus est. Quarto ab inde die Magnificus D. Andreas frater Marscalcus magno comitatu Cracouiam venit, neq; quicquam subsistens aut solennem aliquam actionem vel protestationem interponens, eadem die corpus ex vrbe abduxit. Nec quicquam postmodum subsecutum est eorum, quæ multi passim aut confingunt aut spargunt. Quinimo publicè quantum nobis constare potest, conticuere omnia: priuatim multos & quidem præcipuos exacerbatos scimus, variaq; varios proponere ac meditari, pro vt quisq; est huic aut alteri parti affectus, ita iudicium suum promit.

Magnificus Dn. Cam. Gnesnensis Ioannes, Cracouia non fuit. Graudenti in Capitaneatu suo, cum frequentes conuiuas insolennitate baptismi filia suæ, ex filia Dn. Califensis nata haberet, nuncium de fratre capto accepit: non tamen inde profectioem aliquò suscepit, sed domi se continuit, præter quod cum Mag. Dn. Palatino Posnaniensi congressus dicitur: Prudenter sanè quidam ex minore Polonia ad me scripsit: Crede mihi istud factum non erat fabrica vnius diei, diu multumq; de eo consultabatur quò ad venit summa dies & ineluctabile fatum. De quo quidem eius hominis interitu hic varij variè sunt affecti. Dicunt alij rectè cæsum esse, & laudant iustam animaduersionem. alij verò dolent, sed altum premunt corde dolorem, interdum collachrimantes & Tyrannidis metu alas quatientes, quorum quidem sunt pauci. Sed vt fert tempus, facietis prudentiorum sermonibus

monibus perstringuntur, vt iam mitiores esse videantur. In summa breui ea omnia euanescent principijs defuerescentibus. cæteri verò eiusdem farinae iam aliquando intelligent, vibratum esse entem ad vindicandam insolentiam, susq; deq; ferebantur tantisper vicia & immanitates. Hæc ille. Qui sint animi hominum? conuocatio Senatorum à Rege pro 20. Augusti ex grauisimis quibusdam & secretis Reipub. necessitatibus indicta, nec non comitia proxima hyeme celebranda manifestabunt.

Magn. D. Cancellarius, non multis post diebus satis cum moderato tam equitatus quàm peditatus comitatu, Cracouia, multis ex nobilitate illum concomitantibus, egressus est, rectaq; ad reuidendum Capitaneatum recens sibi à Rege post defunctum D. Andream Comitem à Gorka collatum Iauorouiens. satis insignem contendit. Inde rectà aut Grodnam, aut Lublinum ad regem profecturus. Hæc summatim & quidem confidenter, de D. Samuele Sborouski, quæ desiderare visus es, significare volui. De Christophoro, perempti fratre, multa hic circumferuntur, vtinam vera non sint. Certissimum est, quò maiores tam nobilis & clara familia motus excitare ex istis occasionibus posse aut velle conari videtur, tot periculosiores atq; vtinam non insperatos sustineat impetus necesse est. Dominus consoletur afflictos & omnia in melius conuertat. Certò asseuerabatur à nonnullis, D. Samuelem, Milierensem Baronatum, mediante ac promouente fratre Christophoro, iam comparare debuisse, ibiq; mansionem transferre voluisse, Habuit enim circiter centum millia florenorum, in quibus titulo reemptionis Elotzuobena in Russia peropima ab M. Dn. de Gorka tenuit, huiusq; filius tenet. Fama est, non tamen incerta, complura millia Vngaricorum vltra vi-

ginti, in Arcula post detentionem inuenta, non tamen erepta, sed familiaribus illius relictæ esse.

Cùm autem fratres Sborouij, apud gentiles & affines suos, multa de Cancellarij injuria questi, & de rege ipso in ordinem redigendo mouissent; & literis ad plures alios scriptis aduersus regem conspirare existimarentur: capita factionis, Christophorus & Andreas Sborouij fratres, ad comitia VVarsoviæ proxima, literis regijs citati sunt. vbi senatus regni, Samuelem Sborouium iure cæsum pronunciauit, & Christophorum Sborouium, conspirationis aduersus regem initæ ducem & autorem, proscripsit. Cæteri supplices in gratiam recepti sunt.

COLONIA.

24. Febr.

Bellum nostrum Coloniense, durat adhuc. Horstum, ad Nouesium arx, à Nuenario intercepta; nunc oppugnatur. Berchum etiam, oppidum ad Rhenum, obtinet; ac munit, nec tam facile, ab Ernesto recipietur. Qui Ernestus; in patriam ad fratrem, est profectus. Rex, in Belgio, caso Aurico, à quodam Sequano, cui nomen erat Balthazari Gerardo, nato sex ad Vesontionem milliaribus, in oppidulo Villafano, multis victorijs est potitus. Brugas n. cepit,

17
n. cepit, Hipras, Teneremundam, & Ganda-
uum. Itaq³, omnem Flandriam, excepta O-
stenda portu, recepit. Scaldim tentat intercipe-
re, operibus ad eius ripam exstructis à Parmen-
si, ut Antuerpiensibus nauigationem, & nego-
tiationem, eripiat, & Bruxellenses, quibus im-
minet, & qui obsessi maxima rerum inopia la-
borant, tum etiam Mechlinienses, in suam pote-
statem redigat. Antuerpienses nihilominus,
non terrentur. Ordines autem, ad Francum,
duodecim Legatos miserunt. Offerunt Hollan-
diam, & Zelandiam. Angla, se illis, sed aliud
simulans, coniungit.

Philippus Rex, Philippum filium, in Hispa-
nia regna inaugurari, obtinuit. filiam natu
minorem, Allobrogum Sabaudia Duci, matri-
monio iunxit. Natu maiorem Casari, vel Car-
dinali Austria eius fratri, traditurus nuptui.
In ea inauguratione, adfuerunt duo Iapponia,
ex India Orientali, Reges, qui sacris fontibus
sunt initiati. Cuius rei causa, & ut Regem
viderent, eò, tantis itineribus, uenere. Italia,
otio ac pace fruitur. No-

1585. Nonis Martij.

Pontifex quiescit, & creandis Cardinalib.
Hispanis gratificatur. Rex Gallia cum sit ocio
& libidinibus deditus, in pace istic sunt omnia.
Regina per atatem segnior est, & cum de suc-
cessione regni sit in futurum sollicita, fit ut po-
stulatis Belgarum, qui sua causa Regem pa-
tronum exoptant, non respondeat.

In annum inducias pacti sunt Turci cum
Persis, nihil tamen in Hungaria mouetur, nisi
quod, ut fieri solet, interdum excursiones fiant.

In comitijs V Varsouiensibus, negocia ple-
raq; Cracouiam reiecta sunt. Sborouijs acci-
dit, quod communiter his, qui de alijs sunt bene
meriti solet accidere, ut cum se negligi videant,
omnia suspecta habeant. Regi autem, ut suis
benefactoribus gratiam usitato inter homines
more referat.

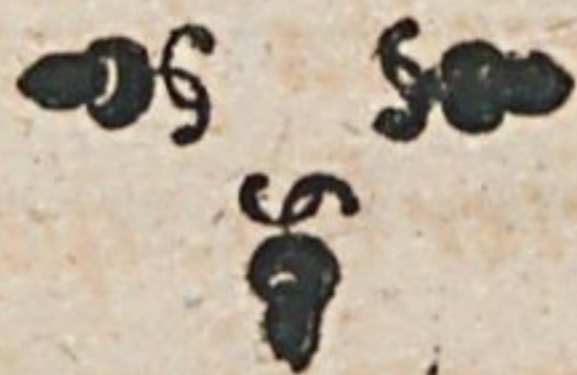
Moschus fideliter adhuc colit amicitiam
cum nostro Imp. Legatum illius hodie hinc
Pragam dimisimus.

Hispanus nihil intactum relinquit, ut in
suam

17
suam potestatem redigat Belgicum. Et quæ
nunc videntur tranquilla esse loca orbis, paulò
post experiemur turbata moveri.

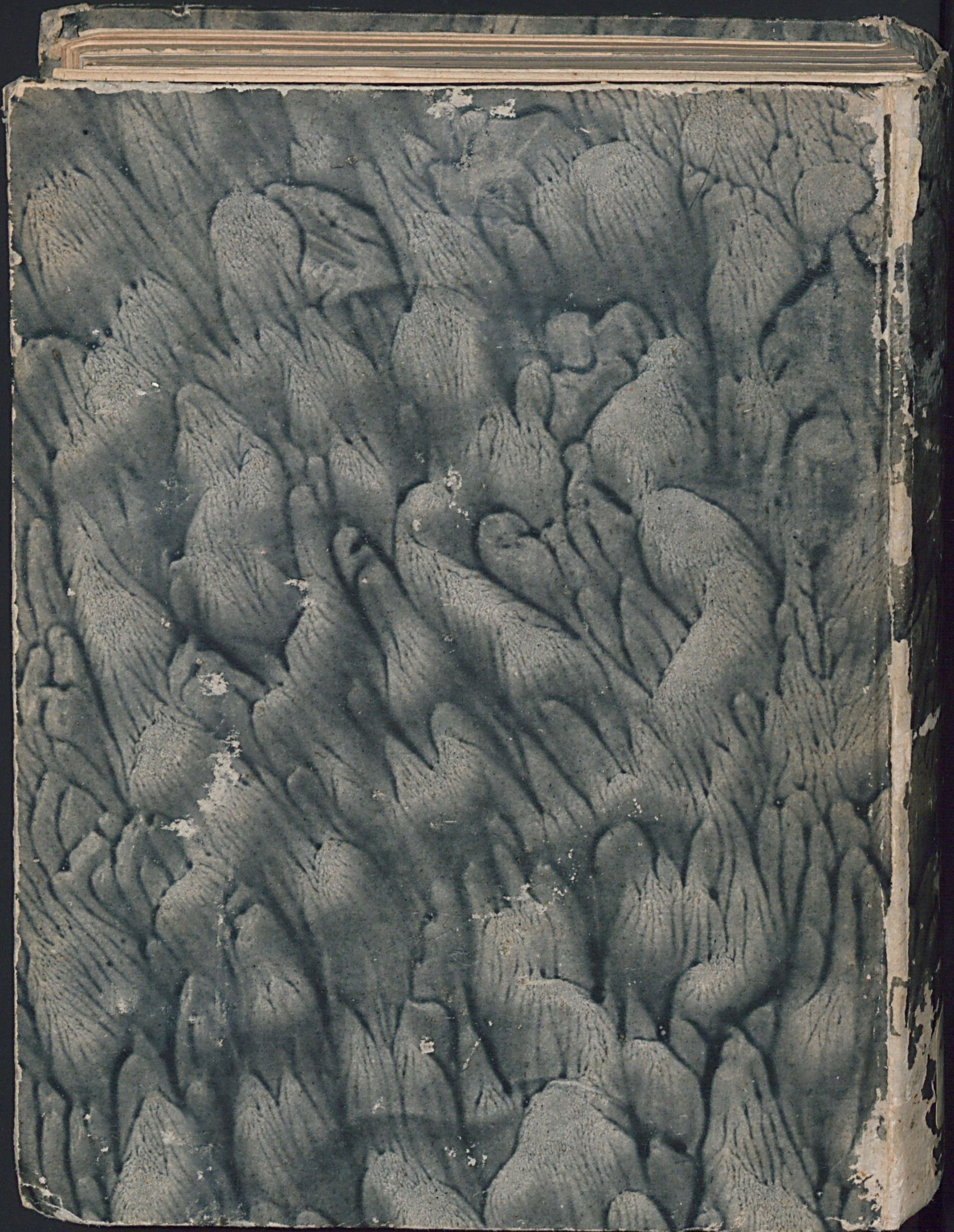
Regis Suecia filium intellexi maternam
hereditatem ex ducatu Lituania petere, sed de
his rebus certi aliquid à vobis requiremus.

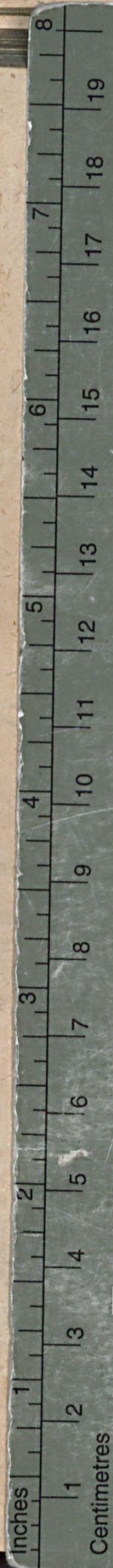
In vrbe Vienna nullus est nostra Relligioni
locus. in prouintia quoquo modo retinent pri-
uilegium. utinam verò doctores
haberent sinceros, pios, &
prudentes.

Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.

B.I.G.

Farbkarte #13

I A
CHER
S SUPERIO
ARIAE Præcopen
erij Turcici

Lh 164

PROVINCE
URCICH

SBOROVIO
supplicio affecto,
utis, iam

n indigna

G AE.
D. LXXXV.

*re nobis viro doctissimo
virgute prætario Dno
Hilensloben Dno suo
Bartholomæus*

3

u11
60

